

krásky slovenska

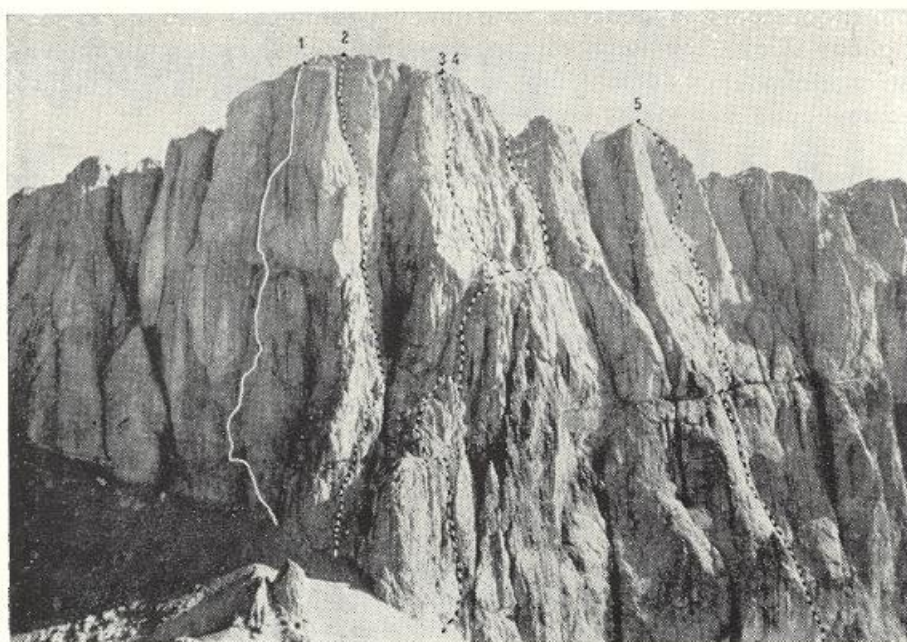
ROČNÍK XLVIII

3/71

číslo 182x

KČS 5,—

MARMOLADA

JUŽNÝM PILIEROM

VLADIMÍR PETRÍK

Naše auto sa šplhá po krkolomných serpentínach stále vyššie. Stúpanie nemá konca kraja. Konečne dosahujeme maximálnu výšku a s Mílom stojíme v sedle Paso di Stelvio, v národnom parku rovnakého mena. Hoci je leto, koniec júla, tu je zima po celý rok. Od sedla sa dvíhajú zasnežené svahy, na nich plno lyžiarov a, samozrejme, vlekov. Nadmorská výška takmer 3000 metrov. Nasleduje klesanie do Pradskeho údolia, azda ešte krkolomnejšie ako stúpanie. Náš cieľ je horské stredisko Canazei, podobné nášmu Smokovcu. Presnejší cieľ: Južný pilier Marmolady. V prstoch ešte cítíme drsnosť nádhernej žuly severnej steny Piz Badile, ale myšlienkami sme už na Marmolade.

Do Canazei sme prišli neskoro popoludní. Pokiaľ sme sa najedli a zbalili, je skoro večer. Za hodinu sme na Contrinskej chate. Na chate sú veľmi prekvapení, že sme československí horolezci, asi tu takých hostí ešte nemali. Ukladáme sa na lôžko, aby sme ráno mohli čím skôr nastúpiť túru. Spánok akosi neprichádza. Zajtra ideme na Južný pilier. Máme pred ním rešpekt. Ako by aj nie. Roku 1929 pilier zliezli Micheluzzi a Perathoner za dva dni. Cestu dlho nik nezopakoval, bola zaznávaná, až neskôr po ďalších prelezaniach ju ako jednu z prvých zaradili do stupnice sesto grade superiore (6+). Fenomenálny dolomitský lezec C. Barbier, ktorý za jediný deň vyliezol „sólo“ päť severných stien, medzi nimi Cima Grande a Cima Ovest, po prelezení Piliera prehlásil: „Dost som sa natrápil v tejto starej ceste, hoci som ju liezol za mimoriadne dobrých podmienok.“

Ráno sme sa zobudili dosť neskoro – o piatej hodine. Nechce sa nám z postelí a nechutí nám jesť. Konečne vychádzame z chaty a vidíme „svoj pilier“. Zdola sa nám nezdá taký strmý ako iné

dolomitské steny, ale zdanie obyčajne klame. O pol deviatej stojíme v sedle Ombreta, o deviatej nastupujeme do steny. Prvé dĺžky sa nám daria celkom dobre. Skala je napodiv pevná. Niekoľko odstrašujúco vyzerajúcich previsov, čo nám stáli v ceste, sme prekonali a po niekoľkých dĺžkach stojíme na prvej terase. Teraz začína vážnejšie lezenie. Stena je zvislá, výstup vedie systémom špár, trhlín a komínov, ktoré sú často prehradené až trojmetrovými prevismi. Zdola sa zdá nepreleziteľná, ale nakoniec vždy sa to podarí. V skobách nachádzame zlanovacie slučky – znak, že zo steny niekto ustupoval. Až teraz si uvedomujem, v čom je hodnota tejto starej cesty. Na dlhých úsekoch nenachádzame žiadne skoby, niekedy ani jednu v celej dĺžke. Aký je to rozdiel napríklad oproti Cima Grande di Lavaredo, kde boli skoby husto pri sebe a prakticky sme sa prepínali zo skoby na skobu. Študujeme opis a netrpezlivo čakáme, kedy sa objaví povestný 6-metrový vklinený balvan, spod ktorého už mnoho družstiev ustúpilo. Konečne ho zbadáme vysoko nad sebou. Ešte niekoľko dĺžok trochu ľahším terénom a sme pod ním. Sedíme pod 6-metrovou strechou previsu a akosi sa nám nechce ďalej. Až doteraz bola skala pomerne suchá, ale teraz z hrany balvana steká voda a slučky, ktoré visia pod strechou, sú obalené hrubou vrstvou ľadu. Kladivom otlkam zo slučiek ľad. Začína sa chúlостivé lezenie v mokrej zvislej stene. Moja špeciálna obuv na lezenie – plátenné poltopánky Jadran – sú hneď premočené. Stojím na poslednej skobe na hrane previsu, a to, čo vidím, ma šokuje. Škára medzi balvanom a stenou je zaplnená ľadom a hore, kam dovidím, sa tiahne úzky komín plný ľadu. Kladivom odrážam veľké kusy ľadu. Konečne som trhlinu trochu uvoľnil, končekami prstov vyťahujem

sa hore na akomsi biednom chyte. Vtom sa mi chyt vylamuje, vyhadzuje ma zo špáry von a iba bleskové roztiahnutie lakťov ma zachraňuje pred pádom. Nakoniec predsa len stojíme na balvane.

Doberiem Mílu a prezúvame sa do vibramov. Pokračujeme v lezení vo veľmi strmom žľabe, ktorý sa vyššie mení na zvislý komín – lenže lezenie v ľade. Rúčkou kladiva sondujem, kde je najhrubšia vrstva firnu, tam si vydupávam stupy. Kde to nejde inak, kladivo mi slúži ako čakan – vysekávam stupy. Komínom sa pre množstvo ľadu nedá liezť, preto leziem stenou vpravo od komína. Stena je celá mokrá. Stekajú po nej malé potôčiky vody. Ale najhoršie je, že je celistvá a nedá sa skobovať. Vždy iba po dlhom hľadaní nájdem vhodnú puklinu a zatlačím skobu pre stanovisko. K tomu všetkému komín prehradzujú dva previsy. Musím sa vrátiť do komína, lebo stenou sa už nedá liezť a komín sa mení pomaly na širokú škáru. Vtesnám sa do neho, súkam sa čoraz vyššie a svojím telom zahradzujem stekajúcej vode, ktorá mi tečie na prsia a vyteká von nad sárami vibramiek. Stmieva sa a situácia sa stáva kritická. Tu mi prichádza na myseľ, že práve v týchto miestach zastihla noc aj Hermanna Buhla s jeho druhom a odtiaľ zľanovali až na bal-

van, kde bivakovali. Sme však premočení do nitky, začína mrznúť, preto nechceme ani pomyslieť na bivak. Ešte posledný previsnutý úsek v komíne a terén je ľahší. Je úplná tma, keď Míla dolieza ku mne. Dávam si na hlavu našu jediná čelnú lampu a leziem ďalej. Míla si musí poradiť aj potme. Ešte niekoľko dĺžok, posledný strmý zaľadnený žľab a stojím na vrchole piliera. Je 22 hodín, fúka tu ľadový vietor a vo chvíli všetko šatstvo máme stuhnuté od mrazu. Rýchly stisk rúk a v tme a hmle začíname hľadať chodník, ktorý vedie do bivakovej chaty na vrchole. Len tak naverímboha prejdeme zo 50 metrov a stojíme pred niečim tmavým. Chata! Dnu sú dvaja Nemci a chatár so synom. Pijeme horúci čaj s rumom a do vedra žmýkame vodu z našich košiel a svetrov. Potom si to znova oblečieme, vlezíme do postele pod tri deky a do rána od zimy nezažmuríme ani oko. Ale ráno máme zato šatstvo takmer suché. Najväčšie prekvapenie nás ešte len čaká, keď si chatár za nocľah a päť čajov zaúčtuje 4000 lír. No, nedá sa nič robiť. Nakoniec sme radi, že sme prespali pod strechou a v posteli. Keď začneme zostupovať západným hrebeňom, je už nádherný deň.

K PROBLEMATIKE SÚĽOVSKÝCH SKÁL

Po otvorení lomu v Jablonovom v ochrannom pásme Súľovských skál do našej redakcie začali prichádzať alarmujúce listy. V nich nás pisatelia žiadali o pomoc v záujme záchrany týchto jedinečných skalných útvarov. Aby sme bližšie oboznámili čitateľov, o čo ide, uverejňujeme časť listu, ktorý nám poslal pod titulom Záchraňa Súľovské skaly prof. Imrich Mišík zo Zvolena. Zároveň uverejňujeme aj stanovisko Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave, ktoré nám zo SÚSOPu poslal dr. Ing. Anton Tekuš.

Prof. Imrich Mišík:

„Československá tlačová kancelária uverejnila správu, že Cestné stavby, n. p., Banská Bystrica otvorili na území prísne chráneného objektu Súľovské skaly rozsiahly kameňolom. Ide priamo o unikátne geomorfologické výtvy prírody európskeho významu. Súľovské skaly s bizarnými tvarmi veží a kužeľovitých homolí tvoria nádherný amfiteáter, krajinársky najpôvabnejší v Strážovskej hornatine, ktorý nemá pár v Európe. Z toho dôvodu boli ako jedinečné lákadlo turistov a milovníkov prírody r. 1931 vyhlásené za chránené územie – prírodnú rezerváciu. Plných tridsaťdeväť rokov od ich vyhlásenia za zákonom chránené územie v katastri obce Súľov–Hradná, okres Žilina, v rozlohe asi 600 hektárov boli vďačným cieľom turistov s originálnou

flórou a faunou v neporušenom zložení čarokrásnej prírodnej scenérie.

Až roku 1970 spomínaný podnik urobil neodpustiteľný technický zásah do uznávaného turistického „raja“. V novom kameňolome sa už dlhší čas ťaží bez povolenia orgánov Štátnej ochrany prírody a MNV v Jablonovom a na rálne protesty blízkych obcí je podnik nevšímavý a odpovedá rozšírením lomu a odstrelom skál, ktorých úlomky s rachotom dopadajú na prístupovú cestu do doliny ba až do areálu obcí.

Toľko na vysvetlenie odsúdeniahodného prípadu, ktorý sa, vraj, bude riešiť až na úrovni príslušných ministerstiev. Lenže kým sa spory medzi podnikom a obcami, resp. orgánmi Štátnej ochrany prírody vyriešia a ťažba bude zakázaná, lom sa bude prehĺbovať, až zohyzdí celý objekt Súľovských skál a prírodná rezervácia veľmi stratí na vzhľade i význame. Preto treba ihneď a neodkladne zasiahnuť rozhodným protestom u najvyšších úradov vo verejnom záujme a v záujme dôslednej ochrany týchto jedinečných výtvorov slovenskej prírody.“

Vyhlásenie

Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave k problematike štátnej